

Kulturowy wypas owiec jako zrównoważony system leśno-pastwiskowy

www.eurafagroforestry.eu/afinet/

Wypas kulturowy praktykowany jest w Karpatach do wieków. W Polsce, wspólny wypas owiec należących do wielu właścicieli, gazdów, prowadzony jest przez bacę oraz pomocników - juhasów. Owce prowadzone są na letnie pastwiska górskie i tam przebywają od początku maja do końca września. Taki sposób zrównoważonego gospodarowania pastwiskami może być podstawą leśno-pastwiskowego systemu.

Zagrożeniem dla górskich ekosystemów trawiastych jest zarastanie krzewami na skutek zaniechania ich użytkowania. Wypas pozwala zatrzymać ten proces oraz przywrócić grunty rolnictwu. Baca zna gatunki roślin chronionych związanych ze środowiskiem wypasu, (współ)decyduje o usunięciu roślin niepożądanych (w tym w celu pozyskania drewna opałowego) i pozostawieniu gatunków korzystnych. Część drzew i krzewów pozostawia się w celu zwiększenia bioróżnorodności, ochrony gleby przed erozją a w ostateczności poprawy produktywności hal. Chronią one zwierzęta przed wiatrem i słońcem. Jednocześnie, owce selektywnie zjadają liście i młode gałązki roślinności drzewiastej, będące źródłem składników mineralnych i substancji odrobaczających. Obserwacje wykazały, że zwierzęta chętnie obskubują gałązki buka, grabu, sosny, jodły, olszy, wierzby, topoli, brzozy i czeremchy zwyczajnej. Ich aktywność pokarmowa nie wpływa jednak znacząco na produkcję drewna na obszarze górskich pastwisk. Badania dowiodły, że wypas owiec przy odpowiedniej obsadzie nie powodował uszkodzeń sadzonek świerka oraz poprawiał bioróżnorodność ekosystemu. Podsumowując, zadrzewione pastwisko z wypasem owiec może być zrównoważonym systemem produkcyjnym dostarczającym produkty zwierzęce i drewno przy zachowaniu różnorodnego i wartościowego krajobrazu kulturowego.

Leśno-pastwiskowy krajobraz w Gorcach

Zgryzanie liści drzewa przez owcę

Więcej informacji:

Kohut P. (2013). *Koncepcja rozwoju pasterstwa na obszarze polskich Karpat*. Ekspertyza. www.porozumieniekarpackie.pl [dostęp: 09/02/2019].

Gąsiorek S. (1993). *Ekologiczne aspekty wypasu owiec na zadrzewionym pastwisku górskim*. Wydawnictwo Sececja, Kraków.

Dr Robert Borek

*Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa –
Państwowy Instytut Badawczy w Puławach
(IUNG-PIB)*